

# LOVLEC

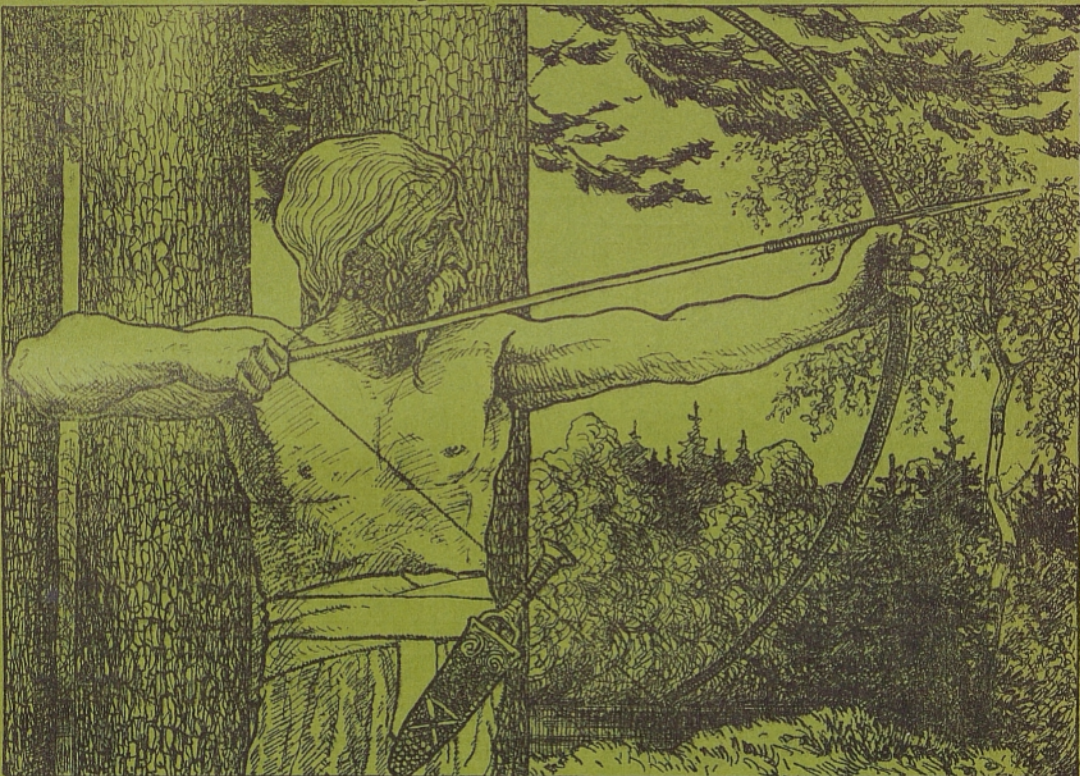
Štev. 12.



List za lov in ribarstvo.



Leto IV.



Izhaja v Ljubljani 15. vsakega meseca. 1913.

## VSEBINA:

LOV: Fr. Lokar: O fazanih. (Konec). — Julij Bučar: Velika divja raca. (Konec). — M. Hanzlovský: Beseda našim lovcem. — — RIBARSTVO: Prof. Ivan Franke: Šarena postrv (trutta iridea) in rdčča postrv (salmo fontinalis) na Kranjskem. (Konec). — LISTEK: Julij Bučar: Božična pečenka. — — Iz lovskega oprtnika. — Iz ribarske mreže. — Priloga: Astronomski koledar. — Vprašanja in odgovori. — Mala oznanila. — Kazalo. — Oglasi.





# Slovensko lovsko društvo

in njegovo  
glasilo

„Lovec“



Društvo je namenjeno slovenskim lovcem vseh pokrajin. Sedež mu je v Ljubljani.

**Članarina** znaša na leto **6 Kron.** Kdor pa plača enkrat za vselej **60** kron, postane ustanovni član in je nadaljnjih letnih prispevkov oproščen.

Društvo izdaja svoje glasilo „Lovec“, po enkrat na mesec.

## Pogin roparicam !

Najuspešnejše sredstvo za zastrupljanje lisic in drugih roparic je — **stihnin**. Če ga prav uporabljaš, je uspeh zajamčen. Ta izredno hudi strup kakor tudi **arzenik** in **arzenikovo milo**, ki ga rabijo entomologi, ter vsi drugi v tehnične namene služeči strupi se dobivajo proti izkazu oblastvenega dovoljenja pri

„ADRIJI“,

4—2 drogeriji in koncesijonirani prodajalnici strupov v Ljubljani, Selenburgova ul. 5.

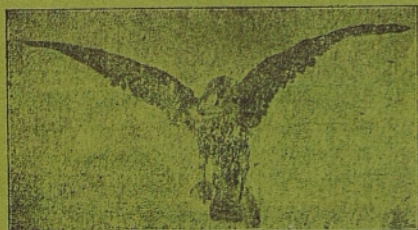
Dobe se tudi nalašč za lisice prikrojene kroglice kakor tudi izborno sredstvo za otrovanje vran in drugih škodljivk.

# Jakob Zalaznik, slaščičarna, pekarija in kavarna

Stari trg št. 21

Podružnice: Glavni trg št. 6, Kolodvorska ulica št. 6.

Čekovni račun pri c. kr. hran. uradu št. 113.187. — Telefon šte. 194.



Prvovrstna tvrdka. — Cene nizke.  
Mnogo odlik. priznanj.

## V. HERFORT,

zoolog. preparator,

LJUBLJANA,

Vrazov trg 1 — Sv. Petra nasip 71,  
se priporoča za prepariranje vseh  
vrst živali, montiranje rogov, izdelo-  
: vanje vseh vrst kož za preproge. :



## Astronomski koledar.

Januar 1914.

Katoliška imena	Dan	Solnca		Lune			
		vzhod	zahod	vzhod	zahod		
Prvi krajec ☾ 4. ob 2h 9 m pp.	Novo leto	Č	1	7:53	4:15	10:40 dp.	9:33 zv.
	Makarij, op.	P	2	7:53	4:16	10:54	10:40
	Genovefa, d.	S	3	7:53	4:17	11:07	11:46
	V osmini N. I.	N	4	7:52	4:18	11:19	zjutr.
	Grozdana	P	5	7:52	4:19	11:34	0:53
	<b>Sv. trije kralji</b>	T	6	7:52	4:20	11:50	2:01
	Valentin, šk.	S	7	7:52	4:21	12:10 pp.	3:11
	Severin, op.	Č	8	7:52	4:23	12:39	4:25
	Julijan, m.	P	9	7:52	4:24	1:18	5:36
	Pavel, spoz.	S	10	7:52	4:25	2:10	6:43
Ščep ☽ 12. ob 6h 9 m zj.	1. po razgl. G.	N	11	7:51	4:26	3:17	7:39
	Ernest	P	12	7:51	4:27	4:36	8:23 zj.
	Veronika, d.	T	13	7:50	4:28	6:01 zv.	8:55
	Hilarij, šk.	S	14	7:50	4:29	7:27	9:20
	Pavel, pušč.	Č	15	7:49	4:30	8:50	9:40
	Marcel, p.	P	16	7:48	4:32	10:11	9:57
	Anton, pušč.	S	17	7:47	4:33	11:32	10:14
Zadnji krajec ☾ 19. ob 1h 29 m zj.	2. po razgl. G.	N	18	7:47	4:35	zjutr.	10:31
	Hranimir	P	19	7:46	4:36	0:55	10:49
	Fab. in Bošt.	T	20	7:45	4:38	2:18	11:13
	Janja, d. m.	S	21	7:44	4:39	3:41	11:43
	Vinko, m.	Č	22	7:43	4:41	4:59	12:23 pp.
	Zaroka M. D.	P	23	7:42	4:42	6:06	1:18
Timotej, šk.	S	24	7:41	4:44	7:00	2:24	
Mlaj ☽ 26. ob 7h 34 m zj.	3. po razgl. G.	N	25	7:40	4:46	7:39	3:37
	Polikarp, šk. m.	P	26	7:38	4:47	8:08	4:53
	Ivan Zlatoust	T	27	7:37	4:49	8:29	6:06 zv.
	Julijan, šk.	S	28	7:36	4:50	8:46	7:17
	Fran Sal., šk.	Č	29	7:35	4:52	9:00	8:25
	Martina, d.	P	30	7:34	4:54	9:12	9:31
	Peter Nol., sp.	S	31	7:32	4:55	9:25	10:38

Dolgotost dneva: Od 8h 22 m do 9h 23 m.

**Vprašanja in odgovori.**

V. M. v R. *Vprašanje*: Kaj je z novim lovskim zakonom za Kranjsko? Ali nas res kmalu zadene?

*Odgovor*: Ker ni dobil načrt lovskega zakona, ki ga je sklenil deželni zbor kranjski v IX. seji dne 14. februarja l. 1912, Najvišjega odobrenja in tudi ni bilo nobene nade, da bi je kdaj dobil, ker se je bila osrednja vlada odločno zoper njega izrekla, je predložil deželni odbor kranjski dne 27. septembra t. l. deželnemu zboru nov načrt lovskega zakona. O njem pravi poročilo deželnega odbora, „da je glede njega, kakor so se pričeli zastopniki deželnega odbora na interministerjalni konferenci v kmetijskem ministrstvu dne 19. t. m. (t. j. sept.), upanje



upravičeno, da vlada zoper njega ne bo imela pomislekov.“ Ta novi načrt je sprejel deželni zbor z nekaterimi premembami in dostavki, a do danes še ni dobil Najvišjega odobrenja. Če ga dobi, bomo takoj obširneje poročali o njem v „Lovcu“. Pri njegovi sestavi niso upoštevali želj lovcev niti toliko, da bi n. pr. natanko določili dan začetka, oziroma konca lova na posamezne vrste živali. Če dobi načrt Najvišje odobrenje, stopi v veljavo tri mesece po razglasitvi v deželnem zakoniku. Nato izgube svojo moč vsi dosedanji zakoni in ukazi, ki se tičejo predmeta novega zakona. Vendar ostanejo v moči vse ob razglasitvi zakona veljavne lovske zakupne pogodbe, glede katerih bodo veljali dosedanji zakoniti predpisi, dokler ne potečejo pogodbe.

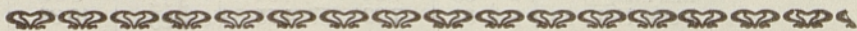
**M. Š. v N. m. Vprašanje:** V 9. in 10. št. „Lovca“ 1. l. sem čital zanimivo statistiko, koliko samolastnih, oziroma občinskih lovišč smo imeli l. 1910. na Kranjskem in koliko so merila. Obenem nam je povedala dotična statistika, kako je bilo v omenjenem letu z našimi lovskimi čuvaji. Radoveden sem, kaj pravi o tem statistika za vso Avstrijo.

**Odgovor:** V Avstriji je bilo 1910. l. 233 ograjenih lovišč v obsegu 140.780 *ha* in 13.154 samolastnih lovišč, merečih 8,343.463 *ha*. Največ zverinjakov ima Češko (152 v obsegu 102.861 *ha*), Nižje Avstrijsko (26 v obsegu 11.662 *ha*) in Moravsko (25 v obsegu 12.858 *ha*). Glede samolastnih lovišč prvači Galicija s 3.846 v obsegu 2,769.450 *ha*, potem slede Češko (2.538 v obsegu 1,493.927 *ha*), Štajersko (1197 v obsegu 708.019 *ha*), Nižje Avstrijsko (1021 v obsegu 453.985 *ha*) in Moravsko (988 v obsegu 576.847 *ha*). Ostale dežele ostajajo več ali manj za temi. V vsej Avstriji je bilo samostojnih lovišč (zverinjakov in samolastnih lovišč) 4595 v velikosti 115—200 *ha*, 4754 v velikosti 200—500 *ha*, 2282 v velikosti 500—1000 *ha*, 1651 v velikosti črez 1000 *ha*. V zakup oddanih občinskih lovišč je bilo 22.223 v velikosti 19,507.994 *ha*; zakupnina je znašala 5,370.845 K. V zakup pa ni bilo oddanih 405. občinskih lovišč v obsegu 232.081 *ha*.

Lovec po poklicu je bilo 12.091 (izprašanih 6144, neizprašanih 5947). Največ izprašanih je na Češkem (1922), pa tudi največ neizprašanih (2878). Drugih z lovskim pazništvom poverjenih organov je bilo 27.343.

**P. Š. v Tr. Vprašanje:** Rad bi si kupil v Borovljah dobro puško. Ker pa govore o ondotnih tvrdkah različno, prosim, da mi katero priporočite.

**Odgovor:** Toplega priporočila vredni sta slovenski tvrdki L. Borovnik in P. Wernig, ki objavljata svoje oglase v našem listu.



## Mala oznanila.

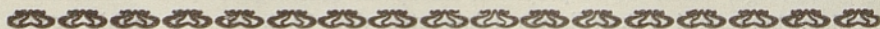
**V najem** se vzame lovišče (predvsem poljski lov) v bližini Ljubljane ali vsaj ob železniški postaji. Ponudbe se naj pošljejo na uredništvo „Lovca.“

**Polhovke** ima vedno v zalogi Franjo Lah, trgovec v Ložu pri Rakeku.

**Braka**, rumeno-rjavega, 60 *cm* dolgega, 50 *cm* visokega, 3 leta starega, izvežbanega na srne, zajce in drugo divjačino proda Fran Ochineri, lovski paznik graščine Thurn pri Velenju na Štajerskem.

**Krasen**, enoleten ruski hrt z vso potrebno šolo se proda zaradi pomanjkanja prostora za primerno ceno. Kje, pove uredništvo „Lovca.“

**Lisica**, popolnoma udomačena (sparila se je že s psom), leto stara, se proda za 5 K dražje, kakor je cena lisičjim kožam. Naslov prodajalca pove uredništvo „Lovca.“







DECEMBER

## O fazanih.

Spisal Fran Lokar.

(Konec.)

**D**alje je potrebno, da išče pes na kratko in ne preneglo ter da gre sem in tja. Pes, ki se oddalji v gozdu preveč od lovca in ki išče preneglo, spodi prezgodaj mnogo živali, ki jih vsled svojega divjanja navadno ne potegne. Tudi izgine lovcu kmalu izpred oči in lahko se zgodi, da stoji pes pred živaljo, za kar lovec niti ne ve. V gozdu je torej kratko, mirno iskanje potrebno. Na polju je drugače. Tam je izkušenemu lovcu ljub pes, ki išče živahno, naravnost ognjevito, v brzem tempu, sedaj levo, sedaj desno smeri, katero gre lovec, ljub mu je pes, ki ne tišči nosu k tlom in se ne drži vedno le lovčevih nog. Samo na ta način preišče lahko natančno v najkrajšem času veliko polja, kar je načelo poljskega lova. Pes, ki se vleče na polju po polzevo pred menoj, mi ne olajša dosti iskanja.

Umljivo je, da bo le tisti lovec, ki zna pse voditi, navadil psa, ki išče na polju naglo in gre daleč od lovca, da bo iskal v gozdu kratko in mirno. Gozd je namreč za frmača bolj zapeljiv kakor polje. Tu pozabi rad na disciplino in se ne zmeni za vodnikova povelja. Zato mora biti pes dobro dresiran in ne sme biti neumen. Ako je bistre glave, si bo kmalu zapomnil, da mora delati v gozdu drugače kakor na polju.

Zame je velik užitek, iskati ob krasnih jesenskih dnevih po gozdu svojega lovišča s frmačem fazane. Tajinstveno šume vrhovi dreves.



Orumenelo listje trepeta na njih, ko potegne od gorenjskih velikanov čez Sorško polje lahen vetrič, ki ti prijetno boža lica. Nič ne moti gozdne tišine. Počasi stopam med nizkimi hrastiči za psom; na levo obdaja hrastiče nasad mladih smrek. Kaj je pa tam? Pes stoji. Ne, naprej gre. Sled ima. Poglej ga, kako počasi se vleče, kako previdno stopa, da ne dela najmanjšega šuma! Sedaj se je ozrl nazaj za menoj. O, že vem, Togo, da ga imaš. Oni starec bo, ki tu kraljuje in je naju že večkrat ukani. Le paziva danes! Kaj tam v ono smrečevje je šel? Le za njim! Previdno se rinem za psom skozi goste smreke. Če tu zleti, ga ne bom mogel streljati. Zunaj sva; ni ga tu. Kam je šel? Aha, tam je stekel čez pot v ono grmičevje in gosto travo. Tu bo pa dobro. Veter nama piha ravno nasproti. Naenkrat obstoji pes in se ne gane z mesta. Kako se trese po vsem životu, kako so mu napete mišice! Z neprijaznim pogledom gleda v gost grm. Pogladi ga po hrbtu in stopim bliže. V tem trenutku že sfrfota iz grma fazan, se glasno zadere „kak, kak“ ter se dvigne nekaj metrov v zrak, da odleti potem v ravni črti. Dobro ga pomerim. Kako se mu sveti krasno perje, ko padajo nanj ravno solnčni žarki! Pok! — kakor snop telebne na tla ter frfota s perutmi. Pes obstoji miren na strel. „Nesi, Togo!“ Brzo je pri njem, prime ga čez hrbet, se obrne in mi ponosno prinese starega samca, ki drgeta v zadnjih trepetih . . .

Po strelu je treba vedno gledati za živaljo, ker pokaže vsaka žival s posebnimi znamenji, če si jo zadel in kam. Pri fazanu so ta znamenja takšna kakor pri jerebici in večini perutnine; zato jih tu le kratko omenjam. Kdor je izurjen v lovu na jerebice, spozna takoj, kam je zadel fazana.

Smrtno zadet fazan potegne pri padanju peruti k truplu. Če pade na hrbet, bije z nogama; ako pa leži na trebuhu, tolče s perutmi, dokler ne pogine. Včasih tudi smrtno zadet ne pade takoj, temveč se po strelu le strese in odleti počasi dalje, pa ne daleč. Smrtno zadet v glavo, odskakuje s tal. Če si ga zadel na koncu hrbta, pobesi nogi navzdol, leti nesigurno v loku in pade na tla. Tudi mu visita nogi navzdol, ako mu jih prebiješ. V tem slučaju se kmalu usede in čepi mirno na tleh, dokler ne prideš tik do njega. Večkrat leti po strelu perje od fazana, ki se spusti morda nekoliko nižje, a leti dalje; takrat ga je zrnje le obrsnilo. Sploh velja, da je zadet fazan, ki se strese po strelu in se useda poševno na tla.

Zelo važno je, če prebiješ fazanu perut. Ako ima zlomljeno kost bolj proti hrbtu, pade v trenutku, ko počí strel, na tla; če pa je kost prebita proti koncu peruti, pade poševno. Fazan, ki ima prebito perut, ne premišljuje dolgo, temveč steče hitro po tleh. V nizkem grmičevju ali v gosti travi se kmalu pritisne k tlom. Če pa ni blizu goščave, da



bi se skril, beži večkrat z največjo naglico več sto korakov daleč, preden obstane.

Če hočeš najti fazana s prebito perutjo, potrebuješ izvrstnega psa. Dosti je lovcev, ki ne ravnajo pravilno, ko iščejo take fazane. Po strelu ta ali oni pes ne čaka povelja, naj prinese fazana, ampak kar zdirja, da bi pobral fazana, ki ga pa več nikjer ni. Lovec se začne vznemirjati, kriči psu venomer: „Nesi! Nesi!“, da postane pes še bolj nemiren in še bolj divja ter nikakor ne najde fazanovega sleda. Tako ravnanje ima uspeh morda le takrat, če pade fazan na prostem, kjer ga vidi pes, ko beži, ter ga, ako je hitro za njim, tudi doteče. Ako pa beži fazan po goščavi, ga pes največkrat ne najde, ker divja tja v en dan.

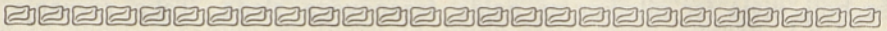
Pes mora ostati torej miren in ne sme divjati. Brez vsake naglice ga peljem tja, kjer je padel fazan, in mu velim: „Išči izgubljeno!“ Če ima kaj nosu, bo kmalu našel sled in šel po njem za fazanom, držeč nos k tlom. Lovec gre za psom. Pustiti pa moraš psa na miru in ga zlasti ne smeš siliti, da bi iskal tam, kjer mora biti po tvojem mnenju fazan. Nos pripelje psa gotovo sigurneje do fazana kakor tvoje domnevanje. Le tega ne trpi, da bi pes skakal in divjal kakor nor, ampak mora lepo mirno iskati. Sicer pa imej potrpljenje in pusti psa, naj išče, dokler hoče, hodi pa vedno za njim. Ni tako lahko, najti fazana s prebito perutjo, ki je bežal morda sem in tja. Če ni preveč drugih sledov, ki motijo psa, ga najde prej ali slej, dostikrat popolnoma drugje, kakor si ti mislil. Na ta način dobi pes kmalu toliko vaje, da sigurno poišče in prinese obstreljeno divjačino, bodisi dlakasto ali perutnino. V tem oziru so frmači pri nas večjidel premalo izvežbani.

Fazan nima posebno trdega življenja, vendar ga gosto, gladko perje dobro varuje pred svinčnim zrnjem. Kakor nobene živali, tako ne smeno tudi njega streljati s predrobnim zrnjem. Zrnje nad št. 10 je predrobno. Zrnje pa, kar ga je pod št. 6, je predebelo, ker na blizu preveč razbije fazana; če ga pa streljamo na daleč, ne krije dobro. Najboljše je torej zrnje št. 8.

V loviščih, kjer imajo dosti fazanov, hodijo lovci fazane tudi čakati na kraje, kjer jih krmijo, ali na rob gozda, da jih streljajo, ko se gredo past. V takih loviščih, n. pr. po nekaterih krajih na Češkem ali v Nemčiji, prirejajo nanje tudi velike love z gonjači. Ti lovi so zelo mikavni, zlasti za onega, ki rad dosti strelja. Lovci se vstopijo ob lozici ali, ako je večja, najprej ob enem delu, potem ob drugem itd. Še pred lovom prepode gonjači fazane z njiv v gozde. Potem pa pode v lozici, ob kateri stoje lovci, fazane proti strelcem. Pri tem ne smejo preveč ropotati in kričati, ampak se pomikajo počasi in le tolčejo ob drevesa. Tudi stoje gonjači ob lozici, da mahajo z robci in tako napode



nazaj fazane, ki hočejo prezgodaj po tleh iz lozice. Če gonjači in vodja lova razumejo svoj posel, gonijo lahko fazane, kamor hočejo. Čim bolj se gonjači bližajo strelcem, tem počasneje in previdneje se pomikajo. Tik pred lovci morajo tudi večkrat obstati, ker zlete sicer lahko naenkrat prevelike trope fazanov, kar bi ne imelo istega uspeha, kakor če frče fazani polagoma na vse strani. Pri takih lovih postrele, ako so lovci dobri strelci, v enem dnevu po več sto fazanov.



## Velika divja raca.

Lovsko-zoološka razprava. Piše Julij Bučar.

(Konec.)

**D**a se jajca ne pretresejo, prenesi jih v košarici z žaganjem ali s plevelom. Divje račice ostanejo tako dolgo pri svoji mačehi, dokler niso popolnoma godne. Hraniti jih moramo ravno tako kakor domače race. Podnevi naj rajajo po dvorišču ali okrog hiše, ponoči pa naj počivajo v hlevu, varne pred raznimi preganjalci. Odraslim mladičem je treba streti eno perut ali obe. Najsprednejši člen, podoben malemu repku, se odseka ali odreže s prav ostrim orodjem. Nastala rana ne dela nikakih neprilik. Zaceli se prav kmalu brez tvojega truda. Tako operirana raca je za vedno nesposobna za letanje. Pozimi pripravi prostor, kjer hočeš izpustiti mlade race. Sredi bičevja, vendar nekoliko stran od obrežja, napravi kolikor treba varovalnih strešic, do tri metre dolgih, dva metra širokih in meter visokih. Pokrij jih z bičkom, ob straneh naj bodo proste. Tla morajo biti napravljena par centimetrov nad vodno gladino, da morejo račice skobacati iz vode nanje. Ako imaš takih strešic na otočku ali ob obrežju, potem ti seveda ni treba pripravljati tal. Pod strešicami so race popolnoma varne pred napadi ujed. Pomladi in poleti se daje racam hrana pod strešicami, da se privadijo nanje. Mlade race prezimijo tako kakor domače. Kadar se bliža čas parjenja, jih izpostaviš pri strešicah. Racmanov pusti le toliko, kolikor je neobhodno potreba. Trotov ne rabiš v račjem oboru. Race se sparijo, gnezdiyo, valé. Poleti se že lahko zabavaš s puško pri oboru. Vendar ne streljaj veliko, race-samice pa varuj na vsak način. Race se tako privadijo svojega domovja, da se gotovo vrnejo, ako tudi zlete na druge vode. Pripeljejo pa še drugih divjih rac s seboj. Da ti obor ostane trajen, polovi proti zimi race s strtimi perutmi, kolikor je to mogoče, ker so zopet podivjale; ostale pa hrani zunaj in jih čuvaj. Pomladi spusti polovljene race zopet v obor. Kadar zležejo te race jajca, vzami vsak drugi dan iz vsakega gnezda po eno jajce, vsega skupaj pa ne več kakor štiri iz enega gnezda. Da raca ne za-

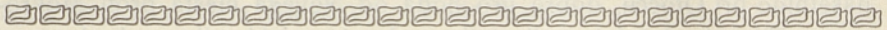


pusti gnezda, ji pusti na vsak način najmanj eno jajce vedno v gnezdu. Nabrana jajca pusti zopet domači raci izvaliti in postopaj pozneje ravno tako kakor prvotno. Na ta način bodeš imel velik račji obor, ž njim pa najlepšo zabavo.

Prijatelje prirode, posebno pa lovce opozarjam na znamenito račjo naselbino pri Otočcu, dobro uro hoda od Novega mesta proti Mokronogu. Tik ob deželni cesti stoji na desni grajski mlin, onkraj precej živahne Krke pa grajska žaga. Med obema se razteza vprek dobro široke reke slap, ki se lomi ob koncu v pravem kotu. Tukaj se Krka deli. Svoje svetlozelene valčke goni v dveh krakih nizdol, ki se spajata za grajskim parkom v en tok. Med tema krakoma se dviga na romantičnem otoku eden najznamenitejših starih gradov na Kranjskem, Otočec. Most, ki veže levi breg Krke z otokom, je devetdeset korakov dolg, drugi pa, ki vodi od otoka do ceste na Strugo, šestdeset korakov. Otok je približno štiristo korakov dolg in sto korakov širok. Obkrožuje ga visoko drevje in grmičevje. Tik pod gradom, ki namaka svoje temelje v Krki, in naprej v smeri proti deželni cesti, odnosno proti mlinu in žagi moli iz plitve reke vse polno malih otočkov, grmičev in šopov bička. Ob nemirni vodi je tamkaj vse živo. Vsak kamen, vsako ped zemlje pokriva velika divja raca, ob vsakem grmiču, ob vsaki bilki se stiskajo te krasne živalice. Ob mirni vodi pa ti mrgoli toliko rac na vodni gladini, da vprašaš samega sebe, je-li to sploh mogoče. Te race so tako pohlevne, da priplavajo tik k obrežju. Mahaj z rokami, s palico, ploskaj, žvižgaj ali kriči, ne spraviš jih iz duševnega ravnovesja. Kvečjemu se katera počasi odmakne kakih deset korakov, da se potem zabava po svoje, ne meneč se zate. Mnogokrat je teh rac na tisoče, kadar se jim pridružijo selilke. Časih se dvignejo, leté črez most in se spuste za parkom ali pa tudi tik pri mostu doli. Časih pa jih je tudi na obeh krajih čudovito veliko. To je pravi naravni račji obor, ki je nastal brez vsakega truda graščakinj. Te imajo edino le za to skrb, da se ne zgodi njihovim racam nič zlega. To skrb pa izvajajo z neizprosno strogostjo. Nihče ne sme vznemirjati rac, kaj še, da bi jih streljal! Race vedo to prav dobro in se ne zmenijo za živahni promet na cesti kakor tudi ne za človeka, ki jih z občudovanjem opazuje iz bližine. Kadar prilete te race iz svojega zavetišča vun, tedaj so tako divje kakor vse druge, ki niso nikdar uživale zaščite dobrih ljudi. Brez rac ni tam nikdar. Tam gnezdiijo v svetem miru ter se množe, medtem ko ti plava med njimi bela domača raca, ki se prav dobro razume s svojimi divjimi tovarišicami. Ob strani pa namaka siva čaplja svoje dolge noge v Krko, da povzdigne čar prirodne slike. Ako imaš opraviti v Novem mestu ali v njegovi okolici, ne pozabi si ogledati to račjo naselbino. V biološkem oziru ti nudi marsikaj, česar pogrešajo vse učene



knjige. Kaj takega ne vidiš vsak dan, pa tudi ne povsod. Kolikor je meni znano, je ta račja naselbina edina na Kranjskem. Svetovno znani pa ste dve račji naselbini: prva je Obedska bara poleg Kupinovega v Slavoniji, kjer je preživel blagopokojni cesarjevič Rudolf zlate urice; druga pa Utovo blato v Hercegovini.



## Beseda našim lovcem.

Izpregovoril M. Hanzlovský.

**V**sivo temo so zaviti časi, ko se je moral boriti človek z živalmi, da si je pridobil nadvlado nad njimi. To je bil boj za obstanek. Toda človek je polagoma napredoval. Kamen in bêt je zamenjal s sulico s koščeno konico in z lokom ter si podjarmil živali, ki niso več mogle ogroževati njegovega obstanka. Lovil jih je zaradi živeža. Ker pa ni imel stalnega bivališča, ni bila žival nikjer varna pred njim. A tudi to se je izpremenilo. Pastirsko življenje je prenehalo, vasi in mesta so vstajala iz tal, ž njimi pa so ginile prejšnje svoboščine. Tudi loviti se ni smelo več po lastni volji. Graščak in meščan sta si lastila pravico do lova, zlasti pa v bližini gradov in mest. Kdor je imel moč, ta je imel lov. Le oddaljene kraje je pustila omenjena gospoda pri miru in v te je zahajal tlačan po svojo desetino. Toda delitev lovske pravice je imela to dobro, da je rešila divjačino neprestanega preganjanja in s tem gotove smrti. Gospoda je namreč izdala že v srednjem veku glede lova stroge odredbe na vse podložne, s katerimi je skušala omejiti brezmiselno pokončavanje divjačine. Toda to je bil le začetek struje ali, ako hočete, šole, ki je postajala za lov vedno večje važnosti. Kdor je hotel biti svoječasno lovec, je moral hoditi v hudo šolo. Učenec, bodisi vitez ali lovec po poklicu, je prestal v prejšnjih časih marsikatero bridko. Palica in pa plosko rezilo lovskega noža sta neusmiljeno pela pri vsaki pregrehi svojo pesem. Nekatere teh šol so trajale tri leta. Mladenič se je vabil v tem času v vseh strokah lova. Učitelj je bil vedno dobro izvežban lovec. Toda omenjena tri leta še niso zadostovala, da se je izučil učenec. Treba mu je bilo prestati še dovolj muk, preden so ga potrdili za lovca.

Kako je pa danes? Kdor ima kaj pod palcem, postane črez noč imeniten lovec, ako hoče; za to ne potrebuje nobenega nauka, nobene knjige, nobenega učitelja. Dandanašnji naši lovci — so tudi izjeme — so po večini brez vsake strokovne izobrazbe in delajo, kar hočejo, ker jim nikdo ničesar ne reče in nimajo pravega zmisla za lov. S staro šolo je izginil tudi stari lovski duh. Razen nekaj v resnici pravih lovcev imamo dandanes samo lovce-mesarje. Pobijati in streljati žival za



stavo in za sramotno baharijo, to znajo, a da bi negovali divjad, to jim je deveta briga. Naš praded je tudi hodil na lov, toda delal je po pameti in trebil po previdnosti in potrebi. Ko bi bil delal tako kot mi dandanes, kje bi bil naš lov! Živali bi si lahko ogledovali v knjigah in se jih ne veselili na prostem.

Kako je pa z lovci-varuhi? Svoj čas je moral narediti vsak lovec-varuh izkušnjo, zdaj nam je pa dober za varuha vsak pobijač. Že enkrat sem predlagal, da si skušajmo dobiti izučeno lovsko osebje, ker je zanesljiv in izučen lovec-varuh prvi predpogoj za dobre lovske razmere. To ponavljam iznova.

Tovariši lovci! Ako nočemo, da nas bo sram svojih dedov, glejmo, da ne ostanemo samo pri besedah, ampak da preidemo tudi k dejanju. Kdor nas posluša za mizo pri kozarcu vina, ta nas mora biti vesel, tako lepo znamo govoriti o lovu in divjačini, a poglejmo se, kakšni smo v gozdu! Naša boginja mora neredko obrniti od sramu svoj obraz od nas. To naj neha! Vzdravimo se, oklenimo se, učimo drug drugega in poženimo iz svoje družbe vsakega, kdor noče poznati pravih lovskih načel in se ravnati po njih! „Slovensko lovsko društvo“ pa naj nam kaže pot in naj nas vodi, da bodemo lahko ponosni na slovenske lovce!

## RIBARSTVO

### Šarena postrv (*trutta iridea*) in rdeča postrv (*salmo fontinalis*) na Kranjskem.

Spisal prof. Ivan Franke.

(Konec.)

**T**ako je srečno brez škode dočakal voznika, ki je prišel 12 ur pozneje, kakor je bilo domenjeno. Slabo pa se je izkazal neki barjanski ribič, ki je dobil za studenčine svojega ribarskega okraja 5000 domačih mladice. Stresel jih je kar vse skupaj — kliničem, žabam in ptičem za hrano!

Nič boljše ni ravnal neki zakupnik ribolova, sam športnik. Komenda nemškega viteškega reda mu je naklonila za Ljublanico okoli 2.000 dveletnih domačih postrvi. Mož je poslal na Studenec ponje vojaka, ki nista imela pojma o ribah in nikake posode. Zato sem jih izpustil sam.

#### Načrti.

Šarenih plemenk zdaj ni na Kranjskem drugod kakor v gorenji Krki in nekaj v Iški. Ta je pa malo dostopna in malo hranilna. V



Temenici jih je vobče premalo, zlasti odrasle so tako redke, da ne zadoščajo za vzdržavanje roda. Vzrok je edino to, da so preveč lovili. Brez novega nasada si šarene ne bodo opomogle, ker nastopajo zopet klini. Važno je, da dobivamo doma zanesljive, dobre ike, t. j. od takih rib, ki so uživale izključno prirodno, t. j. živo hrano. Ker se privadijo šarene res lahko na neprirodno hrano, na meso in na klavne odpadke, sveže ali posušene (konservirane — konserve delajo v tovarnah), so krmili po ribarskih zavodih šarene toliko z umetnimi nadomestili, da je pleme opešalo ali degeneriralo. Za plemensko izboljšanje so v minulem letu naročili vnovič iker iz Amerike, kar bo pomagalo še-le čez par let, če ne bodo dobile ribe zopet umetne hrane. Zdaj pa ni dobrih iker obilo v prometu.

Iz dosedanjih izkušenj sklepam, da je za šarene še dovolj neizkoriščenega prostora, ki bi bil vsaj poizkusa vreden, največ v Krkinem porečju.

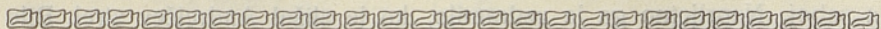
Laknica, dotok Radolje, je malo bolj strm potok in ima le nekoliko manj vode kakor Temenica. Videl sem v njem polno dobro rejenih klinov. Radolja sama je v svojem dolnjem teku lena, blizu izliva lužasta in je bila tudi bogata klinov in ščuk, katere so pa v zadnjih letih močno polovili. V gornjem teku je podobna Temenici. Potoki enakega značaja so na desnem bregu Krke, kakor Težka voda, Rateški potok, Slatnik, potok na Mrzlem polju, Št. Jernejski potok in oni iz Pleterja, Kostanjeviška Studena, Svetokriški in Malenski potok. Vsi ti potoki imajo sedaj v ribiškem oziru malo ali nobeno vrednost. Izvzemši Št. Jernejski potok sem si jih ogledal vse po vsej strugi ali pa vsaj po srednji in videl, da so več ali manj bogati malih in srednjih rib, za katere se ne zmeni nikdo, ker štejejo kline, plaščice in enake ribe med slabe, dasi so dobre. Studena je postala proti mojemu predlogu samosvoj ribarski okraj. Nasajali so v teh potočkih l. 1895/6 rdeče postrvi, toda vodice so le prekratke, da bi dajale kaj več doraslih rib. Kostanjeviški ribič ima v najemu dva ribarska okraja, Krko od Kronovega do Sv. Križa, da se mu izplača vzdržavanje za lov potrebnega orodja, kakor čolničev in mrež. Belih rib je dovolj; kadar ugajata voda in vreme, jih polove naenkrat do 200 kg. Ujeli bi jih pa lahko še več, ko bi imeli hladne vode, v kateri bi živele 2—3 tedne žive. Krka postane ob toplem vremenu pregorka. Dalje tožijo, da ni boljših rib, niti ščuk ne, som ali sulec sta pa jako redka. Za ujete ribe bi koristila Studena jako ribarstvu v Krki, pa je proglašena za poseben ribarski okraj.

Glede naselitve šarenih postrvi v Krki je moj načrt ta-le: Gorenje proge navedenih dotokov desnega brega Krke naj se otrebijo z gostimi saki rib in nasade s šarenimi mladnicami — vsaka z dvema ali s tremi tisoč mladice za poizkus, ali jim ugaja voda. Isto pomlad naj se izpusti



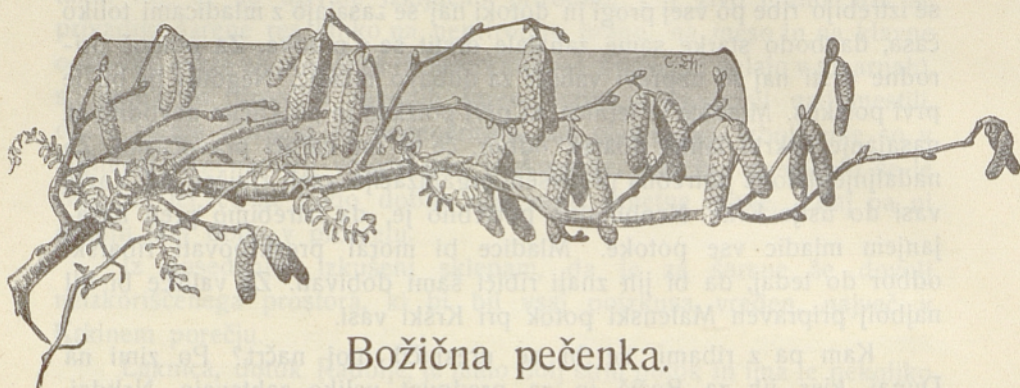
pri Kostanjevici najmanj 600, bolje 1000 letnic. Če se te letnice ne izselijo in ostanejo ali če se pokažejo više gori v Krki tekom dveh let do svojega polnega tretjega leta, se je poizkus posrečil in prične naj se glavno delo, to je v vseh dotokih, ki so se izkazali ugodne za šarene, naj se iztrebijo ribe po vsej progi in dotoki naj se zasajajo z mladimi toliko časa, da bodo starke same zahajale drstit se v potoke. Za pomoč prirodne drsti naj se napravi vališče za dobavo mladice. Negotov bi bil le prvi poizkus. Mladice in letnice za prvi poizkus in praktično navodilo za nasajanje oskrbi lahko ribarski odbor, če se mu naroči pravočasno. Za nadaljnje delo je potrebna predvsem organizacija vseh ribičev od Vavte vasi do ustja Krke. Neobhodno potrebno je, da iztrebimo pred nasajanjem mladice vse potoke. Mladice bi moral preskrbovati ribarski odbor do tedaj, da bi jih znali ribiči sami dobivati. Za vališče bi bil najbolj pripraven Malenski potok pri Krški vasi.

Kam pa z ribami, če bi se uresničil moj načrt? Po zimi na Dunaj, kjer jih za Božič in za predpust veliko zahtevajo. Nekdaj, ko so bili raki, so ulovili veliko več rib ko dandanes, pa niso ostajale nepoužite. V ustju Radolje so ujeli soma, težkega 107 kg; som, ki ni tehtal 15—20 kg, je bil le „somič“. Karpov so dobili dovolj, med njimi starce s težo 16—18 kg itd. Kaj vse je bilo nekdanj, pa ni več! Nekdaj niso metali parobrodi v dolnji Savi visokih valov na obrežje in z vodo iker in zaroda in nekdanj niso lovili Hrvatje tako zelo ko dandanes. Dolenja Sava je zalagala nekdanj Krko in Savo do Zidanega mosta in še dalje gori z velikimi ribami. Naša Sava je bila sama ob sebi rodovitna; dandanes je revna od Zagorja doli daleč v Hrvaško; kalna in gosta je od premogovega prahu in druge nesnage (tovarne!). Usedlina tega kaliža pokriva vodna tla, da so postala nerodovitna pustinja. Kjer pušča povodenj take tvarine na suhem, ne raste nič, ampak ostane golina. Ko bi se povrnil raki, bi bila Krka najmanj trikrat več vredna kakor je sedaj. Ko bi se vrnili! Pa se nočejo. Trideset let že čakamo na povrnitev, pa še vedno ni tolažilnih pojavov. V Cerkniškem jezeru so pomrli raki l. 1910., v Raščici od Ponikev do vasi Raščica l. 1912., v februarju istega leta v dotoku Želimejščice in leto prej v tej sami. Posebnega pomena je, da so ostali v Želimejskem porečju raki novega nasada 5—6 let zdravi in da je uspeval novi nasad tudi v nekaterih drugih vodah nekaj let. Slednjič je izginil vidno ali nevidno. Ali je umestno še dalje samo čakati na povrnitev rakov ali se polotiti nasajanja šarenih postrvi v v Krki doli od Novega mesta ali Vavte vasi, naj odločijo tisti, ki se jih tiče!





## L I S T E K



### Božična pečenka.

Napisal Julij Bučar.

Žurov Andrejec s Podhoste je bil strasten lovec. To se pravi, da je nad vse rad streljal. Ako je pa pri tem padlo kaj živega, kosmatega, je imel tem večje veselje. Premena je marsikje dobra in na mastno pečenko se laglje pije kakor na suhe žgance, na krompir, repo itd. Da je pa stvar Andrejcu še bolj teknila, je bilo treba posebne primesi. Ta poper je bil prepovedan sad. Z dovoljenjem ukvarjati se z lovom, ni zanimivo. Zato je Andrejec rad ugovarjal, ako so ga imenovali lovca. „Lovec nisem“, je dejal, „pač pa sem »raubšic«“. Zadnje je dostavljal s ponosom.

Bližali so se božični prazniki. Vsakdo si privošči ob teh svetih dneh kaj mesa. Kupiti ga? Hm, za Andrejčev žep je bilo premalo denarja v Avstriji. Gola bajta mu ni nič nosila, žuljavih rok se je pa bal. Delal je sicer vsake kvatre enkrat, a zaslužek je bil za njegov zdravi želodec premajhen. Čemu je puška? Streljati znamo, divjačino poiskati pa tudi ni posebna umetnost. Na vsak način si bo treba dobaviti na božični večer zajca. Gori v rebri je gotovo, saj ga sreča vsak dan.

Prišel je badnik. Proti večeru se je pripravljaj Andrejec za lov. Ni mu posebno ugajalo, da se mu je prišutilil sosed Muc, tudi lovec prav enake vrste kakor Andrejec. Žurov junak je namreč smatral lovišča v svoji bližini za svojo lastno shrambo. Vso divjačino bi bil rad sam polagoma spravil v svoj želodec. Ugovarjati pa ni mogel Mucu. Bilo bi nevarno. Šla sta torej vsak na svoj kraj. Andrejec je imel lovsko srečo kakor skoraj vsako pot, Muc pa je bil prinesel puško prav po nepotrebnem s seboj. Neprijetno ga je vzdramilo, ko je slišal Andrejčev strel. Bilo



je že pozno, da se je malo videlo. Mučevo veselje za lov je šlo za tisti dan že h koncu, samo radoveden je še bil, na kaj je počil Andrejec. Hitel je k njemu. Ali nikakor mu ni šlo v glavo, kako more imeti človek toliko srečo kakor Andrejec. Lisica mu je bila namreč prinesla tolstega purana za božične praznike prav pred nos. Prekanjenka je ležala stegnjena na tleh, puran pa je še malo pobrcaval.

„Vidiš“, je dejal Muc, „ti imaš dve pečenki za praznike, jaz bom pa moral ob strani požirati sline“.

„Ne bo ti treba tega“, je odvrnil Andrejec usmiljenega srca. „Jaz obdržim purana in lisičji kožuh, ti se pa masti z lisičjim mesom, saj ga imaš rad, kakor si zatrjeval že mnogokrat. Kaj ni prav tako?“

„Prav, prav; vesel sem je, če je prav za božič“, je vzdihnil Muc.

Andrejec je doma purana prav hitro oskubil in pospravil perje v kraj, Muc pa je odrl lisico na meh in potem prav mirno zaspal. Drugo jutro pa je že bil pri Andrejcu.

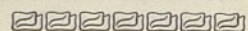
„Andrejec“, je dejal, „z najino kupčijo ne bo nič. Purana bom pojedel jaz, tebi pa vrnem lisico. Glej, ravno mojega purana je prinesla tebi v dar. Snoči mi ga je zmanjkalo“.

Andrejec se je namuzal ter odvrnil: „Kje je zapisano, da je puran ravno tvoj? Puran je podoben puranu. Jaz nisem vzel purana tebi, marveč lisici. Kje ga je ona dobila, to je njena stvar. Nje se drži ali pa njenih dedičev! Sicer ti je pa znano, da sva si moj včerajšnji plen dogovorno razdelila tako, kakor se je to zgodilo. Puran je zdaj moj, lisica pa tvoja. Tako bi bržkone razsodil tudi naš gospod sodnik“.

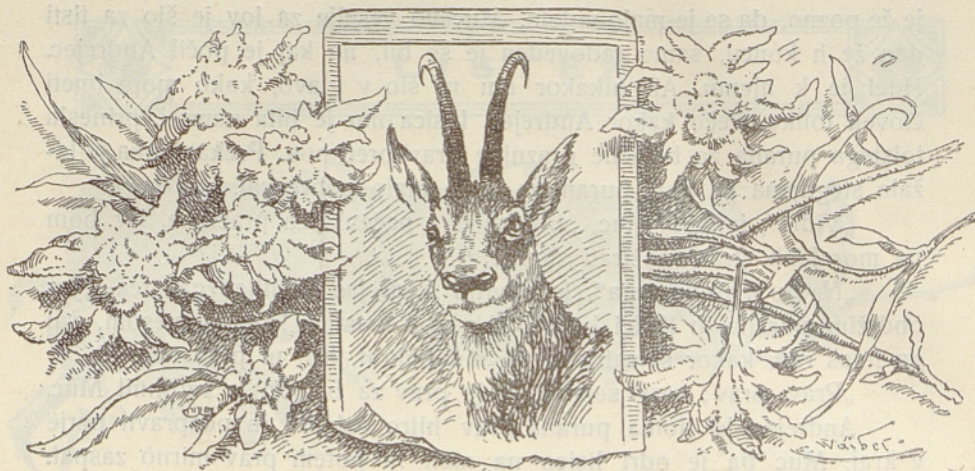
Muc se je popraskal za levim uhljem, jezen, da je napravil tako neumno kupčijo. Resnične zgodovine svojega purana pa gotovo ne

izve nikdar. Andrejec je namreč porabil ugodno priliko in ukradel ponoči

Mucu purana v trdnem prepričanju, da bo mislil Muc, da je odnesla lisica ravno njegovega. Tako je imel Andrejec za Božič dva purana, Muc pa se je kislo držal ob lisičji pečenki.







## Iz lovskega oprtnika

Prvi številki prihodnjega letnika priložimo „Pravila Slovenskega lovskega društva“ in vzorec „Lovskega reda“, „Družabne pogodbe“ ter „Služabne pogodbe“. Zlasti ti vzorci bodo našim članom prav dobro došli.

Zima je tu in z njo slabi časi za divjačino. Mraz ji sicer ne bo dosti škodil, ker je zavarovana zoper njega kolikor toliko od narave, a če zapade visok sneg, pritisne lakota, ki žival uniči ali jo pa vsaj oslabi. Noben najemnik lova naj torej ne pozabi krmiti svojih živali. Kdor pozna lovišče samo za časa lova, ni lovec. Ni pa dovolj, da kupim hrane, oziroma da dam denar zanjo svojemu pazniku, paziti moram, da dobi divjačina krmo tudi v resnici in pravilno. Zato moram priti večkrat nenadoma in nepričakovano v lovišče, če imam še tako zanesljivega čuvaja. Natančnost ne škoduje nikdar, pač pa malobrižnost. Zlasti mestnim lovcem priporočam, da naj ne pozabijo v zimskem času svojih lovišč. Najemščine so visoke, a nekaj za hrano navrženih kronic bo več koristilo kakor neumestna skopost.

Tečaj za smuči priredi letošnjo zimo v Bohinju „Deželna zveza za tujski promet na Kranjskem“. Trajal bo 8 dni; vodil ga bo vojaško izvežban smučar. Ako bodo dopuščale vremenske razmere, se bo vršil tečaj v dneh od 14.—22. decembra, sicer pa v januarju. Pouk je brezplačen. Ker priredi omenjena zveza posebne vaje za lovce in logarje, opozarjamo svoje člane na omenjeni tečaj.

Deželni odbor kranjski je sklenil dati potrebnim občinam brezplačno strupa za vrane. Tudi z našega stališča pozdravljamo ta sklep z veseljem.

Poročilo o gagi, obljubljeno za današnjo številko, izostane to pot, ker bo natančnejša preiskava skoro gotovo dognala, da ni bila dne 7. septembra na Ljubljanskem barju ustreljena ptica gaga. Najbrže spada h gosem. Že danes pa popravljam, da je ustrelil ptico naš član g. Karel grof Lichtenberg, ne pa g. O. Dreise.

Dr. J. P.

Kako lovimo. Bilo je 16. avgusta tam nekje na lepem Gorenjskem. Takrat sem šel prvokrat v letošnji sezoni na jerebice. Komaj sem začel loviti, sem začul v sosedovem lovišču goniti psa-braka. Nisem se še oddahnil od svojega začu-



denja, ko je počil strel. Kmalu nato je pribežal k meni čez mejo zajček. „Ta je lepa“, sem si mislil, „ti pa brakirajo že 16. avgusta na zajce“. Pa bilo je še hujše! Pet dni pozneje sem šel drugič na jerebice. To pot me je peljal frmač v neko grmičevje, kjer sem našel mrtvo mlado letošnjo srnico. Strel, ki sem ga bil slišal 16. avgusta pri sosedu, je veljal njej. Obstreljena je pritekla v moje lovišče, kjer je poginila. To je ena sličica o naših lovcih. Druga je taka-le: V nekem lovišču je živela mati-srna z dvema ličnima mladičema. Družini se je godilo dobro; nikdo je ni preganjal vse poletje in živalice so se obnašale napram ljudem skoro kot krotke. A prišel je september in ž njim lov na fazane. Z njiv so začeli hoditi lovci tudi v gozd. Lovec po božji volji je videl na teh svojih pohodih večkrat družino v jelševju, jo opazoval prav iz bližine in se je veselil. A sonajemnik lova je poslal 12. septembra nekega gosta z lovskim čuvajem na lov. In takrat sta padla oba mladiča: enega je ustrelil gost, drugega čuvaj, mati je pa ušla težko obstreljena. Ujel jo je pozneje čuvaj sosednjega lovišča. Kdaj nas bo sram?

**Brakada** na zajce, ki ostane v ne posebno bogati lovski kroniki našega kraja neizbrisna, se je vršila dne 3. oktobra t. l. v lovišču gospoda Rudolfa Smola v takozvanem „Potovškem Kremenjeku“ blizu Novega mesta. Zajcev so pobili prejšnja leta tam največ. Tudi lisica je bila sigurna. Letos je sicer slaba za zajce, ker je pomladno deževje večinoma uničilo prvi zarod. Drugače pa je z zvitorepko. Roparice si znajo poiskati zavetij. Mladiči se goje brez ozira na dež in mraz. Njih odporna sila je občudovanja vredna. Mora že priti kaj izrednega, da poseže uničevalno vmes. Najnevarnejši je pač skrbni lovec, ki ima nalogo, očistiti svoje lovišče take škodljive golazni. No, v „Potovškem Kremenjeku“ so imele letos lisice svoje dobre čase. Ne smemo trditi, da bi bil gospod Smola zanemarjal lovišče. Boljšega zakupnika sploh ne dobiš. Njegovi pazniki so razumni, spretni, vztrajni. Pa je že tako. Čim večji lopov, tem večja sreča. Vse zalezovanje ni nič zaleglo. Klativitezi so se znali odtegniti vsaki nevarnosti. Vendar le nekaj časa. Dan 3. oktobra jim je bil usoden. Na brakadah okrog Novega mesta so ustrelili navadno le eno, kvečjemu dve lisici. Znano je, da poišče lisica takoj svojo luknjo, ako zasliši človeške glasove v gozdu, ali jo pa popiha iz lovišča. Če so zavzemali lovci brez hrupa svoja stajališča, potem je šlo dobro. Vendar ni bilo nikdar veliko lisic v pogonu. Kakor sem rekel, ena, dve. Lani so ustrelili, kakor je „Lovec“ že poročal, na eni brakadi štiri lisice. Največje število do zdaj pa je bilo pet. Tem bolj smo se čudili, da se je klatilo dne 3. oktobra v „Kremenjeku“ nič manj kakor sedem lisic. Mogoče, da jih je bilo še več. Največje čudo pa je, da jih je prišlo sedem na strel in da je med temi edino le ena odnesla zdrave pete. Drugih šest je poleg devetero zajcev krasilo venec lovskega plena. To je rekord, ki se ne bo dosegel morda nikdar več. Med ubitimi je bil star lisjak, ki je bil brzokotne na poti k zobozdravniku. Število let mu je bilo vzelo en podočnik. Pohvaliti moramo vrle strelce, ki so tako dobro pomerili in s tem v izdatni meri povzdignili vrednost lovišča. — Kaj pa s tolikimi lisicami? Kaj se naj zgodi s kožuhom, ni treba vprašati. Ali pod kožuhom je meso, ki se da speči. Pa dobro je. Tako trdijo tisti, ki so ga že večkrat pokusili. A, ker je gospod Smola dober človek, so bile kmalu razdeljene vse lisice v zadovoljstvo lovskih paznikov. Edina skrb jim je bila, da odere vsak svojo zver pravilno na meh. Ni pa še konec naše zgodbe. Par dni po brakadi so praznovali v neki dobro znani novomeški gostilni redki lovski uspeh. Marsikateri povabljenih odličnih gostov je hvalil izredno kuhalno spretnost gostilničarjeve gospe. Tako imenitno zna pripraviti zajca pod božjim solncem edino le ona! Vprašanje, če je bila pripravljena divjačina v resnici zajec ali pa morda lisica, nima nič novega v sebi, vendar so bili nepripravljeni gostje po razjasnitvi kočljive



stvari zelo iznenadeni. Nekateri sploh niso hoteli verjeti, da niso jedli zajca, tako jim je šlo v slast. Vse predsodke je pognala torej v zrak mojstrska kuharica.

J. B.

**Pobožen zajec.** Po opravih sem prišel 24. oktobra t. l. k zakupniku lova v Črni vrh nad Polhovim gradcem. Ko sedim v gostilni, zaslišim lajanje brakov. Pogledam skozi okno in vidim teči zajca po poti naravnost proti cerkvi. Zajec, misleč, da so vrata odprta, skoči k vratom, da bi šel v cerkev, pa vrata so bila zaprta. Psi pritečejo za njim, pa lete kar naprej. Zajec steče nazaj, na pokopališče, kjer se prikrije. Ker sem videl, da zajec ne uide psom, porabim priliko in zdirjam proti pokopališču. A zajec me že sreča na poti in teče naravnost proti župnišču, psi pa za njim. Zajec se znova prikrije; to pot za kup gnoja ob župnišču. Tu se mu približam; ko skoči kvišku, ga primem v veliko začudenje gledalcev. Bil je velik samec.

A. Rihteršič.

**Zajčji dogodbeci.** Na lovu se časih pripete stvari, ki bi jih smatral vsakdo za latinščino. Da so pa resnične, za to naj jamči naša lovski čast. Pokojni gospod Guštin iz Metlike je imel po vsej Beli Krajini dobro znanega brakirja Martina, ki ni bil samo kos svoji lovski nalogi, ampak je tudi znal kratkočasiti z izbornim humorjem. Njegove doživljaje bi bilo dobro zapisati. Evo vam enega! Bila je brakada. Martin je dvigal počasi, pa vztrajno svoje stare pete, stikal po grmovju, piskal in zvižgal psom ter jih klical po imenu. Za trenotek se ustavi. Pes dobi zajčjo sled ter išče proti Martinu nazaj. Naenkrat glasno zajavka. Preden se je Martin zavedel, mu je planil preplašeni zajec z mogočnim skokom iz grma na prsi s tako silo, da je nič manj iznenadeni brakir vznak telebnil na tla. Ali tudi v takem položaju si je vedel ohraniti Martin prisotnost duha. Mehanično je sklenil roke na prsih, zajec pa je bil njegov. Ko je prinesel jetnika svojemu gospodarju, mu je dejal: „Zajec se je mislil maščevati nad menoj, ker vedno zalezujem njegov rod, ali takih šal ne pozna stari Martin.“ — Sledeči slučaj pa se je zgodil v Velikih Lašičah. Tudi že pokojni lovski najemnik gospod Š. je imel navado, da je peljal svoje goste sam na stajališča. Tako je postavil na neki brakadi svojega prijatelja na pot pred gričem, ki je padal na eni strani jako strmo in globoko proti dolini. Imel je le sem pa tam kak grmiček. Gospod Š. se odstrani, korakajoč po debelem snegu okrog griča. Na strmini se spotakne in zdrsne po zadnjici, s puško v roki, bliskoma nizdol. V sredini ga zadrži grm. V njem pa je ležal zajec, ki je, nenadoma vzdramljen iz najlepših sanj, skočil na plan. Gospod Š. ni poznal presenečenja na lovu. V snegu sedeč, je pomeril z mirno roko in v prihodnjem hipu se je kotalil zajec v dolino, kjer ga je pobral drvar ter ga prinesel smejočemu se strelcu.

J. B.

**Divji maček.** Na Javorniku v lovišču lovskega društva „Hubertus“ v Postojni je ujel dne 19. novembra t. l. lovski čuvaj Matija Milavec v železje lepega divjega mačka. Tehtal je nad 5 kg; dolžina trupla mu je bila 65 cm, rep pa je meril 28 cm. Društvo je prepustilo roparico meščanski šoli v Postojni, da jo uvrsti v prirodopisno zbirko. — Baš prejšnji dan pa je bila ustreljena divja mačka v sosednjem lovišču, ki ga ima v zakupu g. Bakarčič. Tudi na brakadi društva „Hubertus“ je bil že letos gozdni „mustačar“ v gonji, a ni prišel pred pihalnik.

—n—

**Jeleni v Jelovici.** O teh smo prejeli še en dopis. Ker nam ga je poslal član kroparske družbe, g. I. Magušar, ga priobčujemo. Glasi se po izpovedbi strelca Antona Debelaka tako-le: „Ravno sem zasul kopo, ko počí strel ob meji. Zato vzamem hitro dvocevko in hitim v smeri strela, da bi se prepričal, kdo je streljal. Na meji naletim na g. VI. pl. K., ki je bil ustrelil jereba. Ko se ločiva,



se podam jaz na lov na jerebe, ker mi je bil naročil prejšnji dan g. I. Magušar, naj mu ustrelim dva. Šel sem torej najprej do naše bajte, kjer sem imel patrone. S seboj sem vzel na lov tudi malega dečka, ki je bil z menoj v bajti. Nisva še dolgo hodila, kar zašumi pred nama na robiču. V istem hipu se prikažeta jelena. Prvi trenutek sem omahoval, ali naj streljam s šibrami ali ne. Ker pa je bil veter ugoden, sklenem streljati, ako bi mi prišla jelena zelo blizu. Deček se je tiho pritiskal k deblu, za katerim sem stal. Tako mi je prišel prvi jelen na šest korakov. Ravno se je vzravnal, ko sem sprožil. Za hip mi je zakril dim vse. Zato sem skočil v stran in videl hiteti drugega jelena z velikanskimi skoki po rebri navzgor. Za šibre je bil že predaleč, približno 60 korakov. Prvi pa se je valjal za menoj v krvi. Ker ni bil še čisto mrtev, sem ga rešil trpljenja z drugim strelom. Tehtal je 148 kg. Meso je bilo zelo mehko in okusno. Prodajali smo ga kilogram za 1 K. Odkar je padel zadnji jelen v naši Jelovici, je preteklo skoro pol stoletja.“

**Za veseljem pride žalost.** Sredi Razorskih planin nad Tolminom leži mala gorska vasica Žabiške Ravni, nad katero in okoli katere se razprostirajo planine Kal, Migovec, Škrbina, Razor in Kuk. V jeseni, posebno pa v zimskem času je na teh planinah precej divjih koz, ki jih opazuješ čestokrat lahko s prostim očesom iz srede vasi, kako obirajo po pečevju ruševje in razna gorska zelišča. Po zimi jih je dosti zaradi tega, ker jim primanjkuje na sosednji kranjski (severni) strani vsled visoko zapadlega snega hrane. Naravno je torej, da se vzbudi v marsikaterem vaščanu želja po kozlovi pečenki, ki je slastnejša kot večni krompir ali polenta. Tako željo je začutil v sebi dne 13. oktobra t. l. Andrej Kovačič, p. d. Jermol, iz Zatolmina. Možakar je doma z Žabiških Ravni, kjer je preživel vsa svoja fantovska leta ter najbrže pomagal mnogokateri divji kozi v boljša lovišča, t. j. na oni svet. Pred šestimi leti pa se je poslovil Andrejec z Ravni, se priženil na malo kmečko posestvo k Jermolu v Zatolmin ter postal tam gospodar. Vsako leto je zahajal čez poletje k tesarjem v svet ter se vračal vedno šele kasno na jesen. Letos pa so pričeli graditi Zatolminci pod Rdečim robom na planini Mederje pod Slemenom velik planinski stan, pri katerem je bil zaposlen tudi Andrejec. Ko je videl dan za dnevom divjačino v bližini Mederja na pobočju Rdečega roba, je hudo obžaloval, da je prodal mlajšemu bratu v Ravni svojo zvesto risanico, ki jo je tolikokrat prenašal po Razorskem pečevju kot fant. Pa Andrejcu so bile gorske vile naklonjene. Ker je bil letos doma ostal, ga je naprosil stari oče v Ravneh za pomoč pri spravljanju poljskih pridelkov in sena. Tako je videl Andrejec v rodni hiši zopet svojo zvesto spremljevalko izza mladih dni na klinu, s katerega jo je snel in se podal 13. oktobra (nesrečna številka!), oprtan z velikim nahrbtnikom, v peči nad divje koze. Mož je imel srečo, kajti takoj pod Migovcem je zalezal kozjo dvojico ter podrl s sigurnim strelom močnejšo žival.

Takoj drugi dan, v torek dne 14. oktobra, se je napotil najemnik lovišča v Razorskih planinah, gospod Henrik pl. Ziernfeld, iz Tolmina z malo lovsko družbo v Žabiške Ravni prenočevat z namenom, da pojde drugi dan nad koze. Zvečer se je razgovarjal lovski tovariš najemnika z vrlim Andrejcem o raznem in seveda največ o lovu. Andrejec, zvita buča, je pripovedoval, da se vidi sedaj redko divja koza, ker so še vse na drugi strani, pri tem si je ogledoval novo lovčevo trocevko, primerjaje patrone trocevke s patronami bratove dvocevke. Pozabil je pa seveda povedati, da je ustrelil že prejšnji dan kozla.

V sredo, 15. oktobra, si je naložil Andrejec ob 10. uri ponoči oprtnik ter se napotil domov v dolino. A komaj je zapustil rodno vasico, mu je že prišel nasproti po strmi stezici, ki vodi v vas, tolminski orožniški stražmojster. Temu



se je zdel Andrejec sumljiv, češ, kaj neki prenaša v nočnem času v tako težko obloženem oprtniku. Zato ga je ustavil ter vprašal, kaj nosi. Andrejec se mu odreže, da nese razno starino domov. Na ukaz, naj odloži oprtnik ter pokaže vsebino, se prične obotavljati in izgovarjati. Nato mora ubogi Andrejec z orožnikom nazaj v vas, kjer preišče orožnik v navzočnosti dveh prič oprtnik, čigar vsebina je bila razkosan kozel, njegova koža, glava z rožički, bratova dvocevka ter daljnogled. Vse to je bilo lepo pokrito s starim suknjičem. Seveda je moral Andrejec takoj zopet naložiti oprtnik in odkorakati z orožnikom na tolminsko sodišče, kjer so ga drugi dan, t. j. po zaslišanju, izpustili. Prišedši iz zapora, se je napotil Andrejec takoj k najemniku lova ter ga prosil odpuščanja „za to rajžo“, a opravil ni ničesar. Sedaj se ubogi Andrejec hudo kesa in premišljuje, kako bi se pri sodni obravnavi najbolje izmazal iz zagate.

Mož je vzel bratovo puško s seboj na dom, najbrž v nadi, da jo bode lahko rabil v zatolminskem lovišču, a veselje mu je skazilo bedече oko postave. Najhujše je pa to, da sta zvesta risanica in daljnogled izgubljeni. — Vrlemu g. orožniškemu stražmojstru lovski pozdrav!

M.

## Iz ribarske mreže.

Dela v Ljubljani so napravila letos ribištvu občutno škodo. Vsled povodnji je stavbno vodstvo odprlo zatvornice, ki branijo Ljubljani teči po strugi skozi mesto. Zaradi poglobljenja je namreč omenjena struga zaprta in teče voda navadno samo po Grubarjevem kanalu. Ko so bili izpustili vodo po deloma že poglobljeni strugi, so se čula vedno v ribiških krogih ugibanja, ali bo ostalo v strugi še kaj rib ali ne, kadar zopet zapro zatvornice, ali pa morda sploh ne bodo prišle ribe v kratkem času odprtja zatvornic v staro strugo. Ko pa so zopet zaprli zatvornice in je odtekla voda, kolikor se je ni nabralo v jarkih brez odtoka in v krnicah, so ujeli v teh nepričakovano veliko različnih rib, največ pač mren. Opazil pa sem tudi druge vrste rib, poleg platnic in klinov celo lipana, ki je bil poginil v enem izmed jarkov in plaval po vrhu vode. Sam sem bil priča, ko je ujel ribič v eni sami, ne veliki kotlini pod St. Jakobskim mostom v mrežo naenkrat poleg nebroj drugih rib tudi tri prav lepe sulce, katerih vsak je gotovo tehtal nad 5 kg. Množica pri tej priliki v stari strugi ujetih, oziroma zadušenih rib nam priča, kako hitro se selijo ribe in kako hud tok ima Ljubljana vsled poglobljenja.

Veliko škode so pa trpele ribe tudi vsled tega, ker so parkrat zaprli zatvornico v Grubarjevem kanalu, da so popravili obrežni zid ob njej. Zaprli so jo tako, da je bila struga Ljubljane do Zaloga malo da ne suha. Koliko je šlo pri tem zalege pod nič in koliko večjih rib so pokradli, si lahko mislimo. Pri Vevčah so jih lovili kar s posodami. Ker ni bil nihče o nameravanem zaprtju zatvornice obveščen in so jo zaprli ravno na nedeljo, oziroma praznik, ko imajo ljudje čas, so kradli razni nepridipravi kar na debelo, ker so prišli ribiški čuvaji prepozno k strugi. Veliko krasnih sulcev je prišlo pri tej priliki deloma ob življenje, deloma v neprave roke. Zato protestiramo na tem mestu proti temu, da se stavbno vodstvo na najemnike ribolova ne ozira in jih ne obvesti pravočasno, da misli zatvornico zapreti. Hkrati opozarjamo revnejše sloje iz Most in Vodmata, naj ne iščejo mrtvih rib po stari strugi Ljubljane, ker je njihovo uživanje smrtnonevarno, če leže že nekaj časa na suhem. Pa tudi pri uživanju v nesnažnih mlakah ujetih rib si bi lahko nakopali bolezni.

F. K.

